

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

30 juni 1997

DEONTOLOGISCHE CODE

van de Vlaamse volksvertegenwoordigers inzake dienstverlening aan de bevolking

ONTWERP-TEKST VOORGESTELD DOOR HET UITGEBREID BUREAU

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het parlementslid is zich bewust van zijn belangrijke maatschappelijke rol. Luisterbereidheid, aanspreekbaarheid en dienstbaarheid van politici via rechtstreeks contact met de bevolking worden als waardevol en noodzakelijk beschouwd in een moderne democratie, inzonderheid naar de zwakkeren toe.

Het is belangrijk dat politieke mandatarissen voor de bevolking bereikbaar en aanspreekbaar zijn. Direct contact met de bevolking is een meerwaarde bij het aan politiek doen. Misbruiken inzake sociale dienstverlening dienen evenwel bestreden. Vandaar het belang van een goede regeling, zoals beoogd door voorliggende deontologische code van de Vlaamse volksvertegenwoordigers inzake dienstverlening aan de bevolking.

De ultieme doelstelling van goed bestuur houdt echter ook in dat de Vlaamse parlementsliden geen tussenkomsten zullen verrichten die de goede werking van de overheidsadministraties in het gedrang brengen, zelfs indien hierdoor een individuele dienstverleningsvrager terecht of onterecht aan zijn trekken komt.

De correcte naleving van de deontologische code door de Vlaamse parlementsliden kan er toe bijdragen dat ook de deontologie bij de bevolking wordt versterkt en vragen naar onoorbare tussenkomsten niet langer worden gesteld.

De voorliggende code is in eerste instantie een code van het Vlaams Parlement. Evenwel worden alle politieke mandatarissen in Vlaanderen (op lokaal, arrondissementeel, provinciaal, federaal, gewestelijk, gemeenschaps- en Europees niveau) uitgenodigd om de code te onderschrijven. De ministers van de Vlaamse regering, hun kabinetsleden en elke derde persoon die in hun opdracht handelt, wordt gevraagd om zich ook aan deze code te houden. Al de andere assemblees worden opgeroepen om een gelijkaardig initiatief te ontplooiën.

Tenslotte dient er een code voor ambtenaren binnen de Vlaamse administratie te worden ontwikkeld die eventuele sociale dienstverlening van ambtenaren normeert. De dienstverlening mag zich niet verplaatsen naar de ambtenarij. Deze code voor de ambtenaren zou best tegelijkertijd met deze voor de volksvertegenwoordigers in werking treden.

ONTWERP-TEKST VAN DE DEONTOLOGISCHE CODE

1. Het statuut van de code

Artikel 1

De deontologische code van de Vlaamse volksvertegenwoordigers inzake dienstverlening aan de bevolking, hierna de deontologische code te noemen, is het geheel van beginselen, gedragsregels en gebruiken die de Vlaamse volksvertegenwoordigers, hierna volksvertegenwoordigers te noemen, hun persoonlijke en fractiemedewerkers en elke derde persoon die in hun opdracht handelt, als leidraad nemen bij hun dienstverlening aan de bevolking. De bepalingen van de deontologische code gelden ook voor groepen van volksvertegenwoordigers die aan collectieve dienstverlening doen.

Artikel 2

Gelet op het primaat van hun parlementaire mandaat, houden volksvertegenwoordigers die ook burgemeester, schepen, gemeenteraadslid, OCMW-voorzitter of OCMW-raadslid zijn, zich aan de deontologische code, voor al hun dienstverlenende activiteiten, ook als zij die uitoefenen uit hoofde van hun gemeentelijk mandaat.

2. Algemene plichten, doelstellingen en uitgangspunten

Artikel 3

De volksvertegenwoordigers gebruiken voor hun eigen dienstverleningsactiviteiten de termen "ombudsman", "ombudsvrouw", "ombudsdienst" of andere vergelijkbare samenstellingen met "ombud" niet, om geen verwarring te creëren met de, bij wet of decreet ingestelde, ombudsdiensten.

Artikel 4

Bij hun optreden in en buiten het parlement en in hun contacten met individuen, groepen en instellingen geven de volksvertegenwoordigers voorrang

aan het algemeen belang boven particularistische belangen en zij vermijden elke vorm van belangenvermenging.

Artikel 5

Elke vorm van rechtstreekse dienstverlening, informatiebemiddeling of doorverwijzing gebeurt zonder enige materiële of geldelijke tegenprestatie van welke aard ook en mag geen vorm van cliëntenwerving inhouden.

Artikel 6

De volksvertegenwoordigers moeten op dezelfde gewetensvolle manier ten dienste staan van alle burgers die op hun dienstverlening een beroep doen, zonder onderscheid van geslacht, sociale stand, nationaliteit, filosofische overtuiging, partijvoorkeur of persoonlijke gevoelens jegens hen.

Artikel 7

De volksvertegenwoordigers moeten ervoor waken dat zij, ook buiten hun politieke activiteiten, geen dienstverlenende activiteiten ontplooiën die de eer of de waardigheid van het mandaat kunnen schaden.

Artikel 8

Alle tussenkomsten, zowel schriftelijke als mondelinge, van volksvertegenwoordigers bij behandelende magistraten, ambtenaren of hun diensthoofden moeten in het dossier worden opgenomen. Elke mondelinge tussenkomst wordt binnen acht dagen schriftelijk aan de volksvertegenwoordigers bevestigd door de ambtenaar. Een kopie van dit schrijven wordt in het dossier opgenomen.

Artikel 9

Tussenkomsten bij gerechtelijke instanties om de juridische besluitvorming te beïnvloeden, bijvoorbeeld om een proces-verbaal te laten seponeren, zijn verboden.

3. Specifieke bepalingen

3.1. Rol van informatiebemiddelaar

Artikel 10

Het behoort tot de wezenlijke taken van de volksvertegenwoordigers om informatie te ontvangen en te verstrekken en om door te verwijzen naar de geëigende diensten of instanties.

Artikel 11

De volksvertegenwoordigers stellen informatie ter beschikking over de werking van ombudsdiensten en andere diensten die instaan voor het behandelen van klachten van de burger over het optreden van de overheid, en over de voornaamste informatiediensten voor problemen waarmee de burger geregeld geconfronteerd wordt.

Artikel 12

Bestuurlijke en gerechtelijke informatie waarop de vraagsteller normaliter geen recht heeft, die de goede werking van de administratie of het gerecht kan doorkruisen of die de privacy van anderen in het gedrang kan brengen, mag door de volksvertegenwoordigers niet worden doorgespeeld.

3.2. Rol van vertrouwenspersoon

Artikel 13

In het kader van hun algemene luisterbereidheid kunnen volksvertegenwoordigers de rol vervullen van vertrouwenspersoon.

3.3. Rol van doorverwijzer

Artikel 14

De volksvertegenwoordigers proberen, waar mogelijk, vraagstellers door te verwijzen naar de geëi-

gende diensten van de administratie, het gerecht enz., zoals bijvoorbeeld de ombudsdiensten, die van overheidswege ingesteld zijn om de problemen van de vraagstellers op te lossen, of naar particuliere en overheidsdiensten die professioneel gespecialiseerd zijn in het oplossen van de opgeworpen problemen.

3.4. Rol van administratieve begeleider en ondersteuner

Artikel 15

Volksvertegenwoordigers kunnen de burgers ondersteunen en begeleiden in hun relatie met de administratie of met gerechtelijke instanties: zij kunnen de burgers helpen om, via de daartoe geëigende kanalen en procedures, een aanvraag te richten tot de overheid, informatie te verkrijgen over de stand van zaken van een dossier, daarover verdere uitleg en verantwoording te vragen, en voorafgaande vragen te stellen over de administratieve behandeling van dossiers.

Artikel 16

De briefwisseling met de overheid, in het kader van de, in artikel 14 bedoelde, ondersteuning en begeleiding, wordt alleen op naam van de burger gevoerd. Er wordt op geen enkele wijze melding gemaakt van de ondersteunende en begeleidende rol van de volksvertegenwoordigers. De volksvertegenwoordigers onthouden zich van verdere ondersteuning of begeleiding, tenzij de burger daar uitdrukkelijk om verzoekt.

3.5. Rol van bemiddelaar

Artikel 17

Omdat steeds meer overheidsdiensten en gespecialiseerde diensten een ombudsdienst of klachtendienst hebben ingesteld ter oplossing van conflicten, moeten de volksvertegenwoordigers de burger in eerste instantie doorverwijzen naar de bevoegde ombuds- of klachtendienst.

Artikel 18

Alleen als er voor een specifiek probleem geen enkele ombuds- of andere klachtendienst bevoegd is, mogen volksvertegenwoordigers nog optreden als rechtstreekse en zichtbare bemiddelaar.

3.6. Tussenkomensten

Artikel 19

Gemotiveerde tussenkomensten zijn toegelaten binnen het wettelijke kader. Deze kunnen onder meer bestaan in het vragen naar concrete toelichting bij de bestaande regelgeving of een genomen beslissing, naar de stand van zaken van een dossier of de verantwoording voor het niet-beantwoorden van vragen door de burger gesteld of in het onder de aandacht brengen van specifieke elementen in het dossier (bijvoorbeeld de sociale context van betrokkene).

3.7. Bespoedigingstussenkomensten

Artikel 20

Bij het behartigen van dossiers en het begeleiden van vraagstellers, respecteren de volksvertegenwoordigers de onafhankelijkheid van de ambtenaren en diensten, de objectiviteit van de procedures en de termijnen die als normaal beschouwd worden voor de afhandeling van soortgelijke dossiers. Bespoedigingstussenkomensten, waarbij volksvertegenwoordigers een administratieve of gerechtelijke procedure proberen te versnellen in dossiers die zonder die tussenkomst weliswaar een langere verwerkingsperiode, maar toch ook een gunstig gevolg zouden krijgen, zijn dus niet toegestaan. Het bespoedigen van het dossier van de ene houdt immers automatisch het vertragen van de behandeling van andere dossiers in, wat een vorm van favoritisme is. Rechtmatige en gemotiveerde tussenkomensten binnen het wettelijke kader zijn toegestaan.

Artikel 21

De volksvertegenwoordigers mogen wel, via de geëigende kanalen en de informatieprocedures van de betrokken diensten, en zo niet, via de politieke beleidsverantwoordelijken, d.w.z. de minister en zijn kabinet, de gouverneur, de burgemeester enz., schriftelijk informatie inwinnen over de stand van zaken in de behandeling van een dossier van hun dienstverleningsvrager indien zij vermoeden dat de afhandeling manifest te traag verloopt. Voor problemen van te trage afhandeling die onder de bevoegdheid vallen van een ombudsdienst, wordt echter doorverwezen naar de ombudsdienst of naar de geëigende informatie- en klachtenkanalen die voor de betrokken dienst(en) zijn ingesteld, zonder nog rechtstreeks tussenbeide te komen bij de politieke verantwoordelijken.

3.8. Begunstigingstussenkomensten

Artikel 22

Begunstigingstussenkomensten waarbij de burgers een beroep doen op voorspraak van de volksvertegenwoordigers, zijn verboden. Tussenkomensten bij selectievoerende instanties, die tot doel hebben het bevorderen van kansen op benoeming, aanstelling en bevordering in de overheidsadministratie en binnen de gerechtelijke sector, zijn dus niet toegestaan.

Artikel 23

Als volksvertegenwoordigers om steun gevraagd wordt door of voor kandidaten die een bepaalde functie of bevordering ambiëren, en als nadien voor de beoogde functie een vergelijkend examen wordt georganiseerd, dan delen de volksvertegenwoordigers aan de kandidaten mee dat het resultaat van dat examen het enige criterium is voor de toewijzing.

Artikel 24

De volksvertegenwoordigers mogen wel informatie inwinnen en doorgeven omtrent de voorwaarden

en de organisatie van examens en bekwaamheidstests en de procedures voor benoemingen, aanstellingen en bevorderingen.

Artikel 25

De volksvertegenwoordigers mogen zich engageren tot het uitoefenen van toezicht op de objectiviteit van examens of bekwaamheidstests. Om die objectiviteit te garanderen, kunnen zij inlichtingen inwinnen over de evaluatieprocedures en -criteria. Bij de eigenlijke selecties komen zij niet tussenbeide. A posteriori kunnen zij wel vragen stellen over de objectiviteit van het examen of de test/van de evaluatie of de selectie, en in geval van overtreding of van vermoeden van overtreding, kunnen zij de tekortgedane partij bijstand verlenen, als die via de geëigende kanalen beroep aantekent, bijvoorbeeld bij de Raad van State, of via hun parlementaire controlerecht vragen stellen aan de minister of, via de minister, aan andere politieke beleidsverantwoordelijken over de dienst waar men vermoedt dat er een inbreuk op de objectiviteit van de selectieprocedure werd gepleegd.

Artikel 26

De volksvertegenwoordigers mogen werkzoeken op de hoogte stellen van werkaanbiedingen in de particuliere en de overheidssector. De volksvertegenwoordigers mogen op eigen initiatief personen aanbevelen bij werkgevers in de particuliere sector. Voor die 'arbeidsbemiddelingsrol' mogen de volksvertegenwoordigers geen enkele tegenprestatie, van welke aard ook, beloven of leveren aan de betrokken werkgevers.

3.9. Onrechtmatige en onwettelijke voordelen

Artikel 27

Elke poging tot bevoordeling, waarbij de burger door toedoen van een volksvertegenwoordiger iets probeert te bereiken wat onrechtmatig of wettelijk niet toelaatbaar is, is verboden.

3.10. Schijndienstbetoon en ongevraagd dienstbetoon

Artikel 28

Alle vormen van schijndienstbetoon, waarbij volksvertegenwoordigers bewust maar onterecht de indruk wekken dat zij bij de goede afloop van een dossier daadwerkelijk tussenbeide gekomen zijn, zonder dat de betrokken burger om een tussenkomst heeft gevraagd, zijn niet toegestaan.

Artikel 29

Alle vormen van ongevraagd dienstbetoon, waarbij volksvertegenwoordigers wel degelijk daadwerkelijk optreden om de goede afloop van een dossier te waarborgen, maar zonder dat de betrokken burger daarom gevraagd heeft, zijn niet toegestaan.

4. Bekendmaking dienstverlening

Artikel 30

Rechtstreeks of onrechtstreeks publiciteit geven aan de dienstverlenende activiteiten van volksvertegenwoordigers wordt beperkt tot het bekendmaken van een of meer contactadressen, met naam, mandaat en partij van de volksvertegenwoordigers, en de spreekuren, het telefoon- en faxnummer en het e-mailadres waarop zij het makkelijkst te bereiken zijn. Er wordt in die publiciteit geen melding gemaakt van de aard van de dienstverlening waarin zij eventueel gespecialiseerd zijn, en er wordt geen foto van hen in gepubliceerd. Die regels gelden niet voor bladen van politieke partijen of eigen politieke publicaties. Publiciteit voor dienstverlening is niet toegestaan op lokale en regionale radiozenders en op televisiezenders.

Artikel 31

De volksvertegenwoordigers maken in hun verkiezingscampagnes en mailings die gericht zijn op

individueel, geen melding van de diensten die zij eventueel voor de betrokkenen hebben verricht. In geen geval mogen zij de indruk wekken dat zij om een stem vragen in ruil voor bewezen diensten. Zij mogen in hun verkiezingscampagnes die gericht zijn op het algemeen publiek, bijvoorbeeld in huis-aan-huis-folders en advertenties, wel in algemene termen hun dienstvaardigheid, luisterbereidheid en aanspreekbaarheid vermelden.

5. Naleving, controle en sanctionering

Artikel 32

De naleving van deze deontologische code veronderstelt openbaarheid als enige fundamenteel structurele oplossing om ongeoorloofde tussenkomsten te verhinderen.

Artikel 33

De dossierbehandelende ambtenaren voegen elke tussenkomst (uitgaande van politieke mandatarissen en partijfunctionarissen op alle niveaus, vertegenwoordigers van drukkingsgroepen en publieke, semi-publieke of privé-hulpverleners) toe aan het desbetreffende administratieve dossier.

Artikel 34

Er wordt in het Vlaams Parlement een deontologische commissie ingesteld die waakt over de naleving van de deontologische code. Alle erkende fracties maken deel uit van die deontologische commissie.

De Vlaamse ombudsman, magistraten, ambtenaren of andere personen die geconfronteerd worden met een inmenging van een volksvertegenwoordiger die zij in strijd achten met deze deontologische code, wordt verzocht hiervan binnen tien dagen melding te maken bij de voorzitter van het Vlaams Parlement. Kopie van de melding wordt onverwijld ter kennis gebracht van de betrokken volksvertegenwoordiger.

De voorzitter van het Vlaams Parlement legt de in het tweede en derde lid omschreven meldingen voor aan de deontologische commissie van het Vlaams Parlement. De commissie onderzoekt die

meldingen op hun gegrondheid. Daarbij moet het recht van verdediging van de betrokken volksvertegenwoordiger worden gevrijwaard.

Als de commissie een inbreuk op de deontologische code vaststelt, dan kan zij publiekelijk een blaam leggen op de betrokken volksvertegenwoordiger.

6. Doorstroming naar het eigenlijke parlementaire werk

Artikel 35

Om de doorstroming van de probleemoplossing van individuele gevallen naar het controlerend en wetgevend corrigerend optreden te optimaliseren, is het wenselijk dat de fracties op geregelde tijdstippen een synthese maken van de aard van de meest voorkomende dienstverleningsproblemen waarmee zij worden geconfronteerd.
